

ETKİLİ KONUŞMA ÖLÇEĞİ: BİR ÖLÇEK GELİŞTİRME ÇALIŞMASI

*Derya ÇİNTAŞ YILDIZ**
*Mustafa YAVUZ***

ÖZET

Dil, bir toplumun kültürünün en önemli unsurudur. Dilin yazılı ve sözlü anlatımdan oluşması, bu iki anlatım türünün ayrıntılı biçimde incelenmesi gereğini ortaya çıkarmıştır. İnsanların günlük hayatta kendilerini daha çok konuşarak ifade etmeleri, konuşma becerisinin daha etkili hale getirilmesini gerektirmektedir. Bu araştırmanın amacı, etkili konuşma becerisini ölçebilecek güvenilir ve geçerli bir ölçme aracı geliştirmektir. Araştırmanın örneklemini 2010-2011 eğitim-öğretim yılında Selçuk Üniversitesinde öğretmenlik formasyon eğitimi alan 342 öğrenci oluşturmaktadır. Örnekleme yer alan öğrencilerin 230'u kız, 112'si erkektir. Öğrencilerden bir önceki derslerine giren öğretim elemanının konuşmasını değerlendirmeleri istenmiştir. Ölçek maddeleri araştırmacılar tarafından ilgili alan yazını taranarak ve uzman görüşlerine başvurularak hazırlanmıştır. 111 maddeden oluşan ölçeğin ilk hali, uzman görüşleri ve gerçekleştirilen geçerlik-güvenirlik analizleri sonucunda 24 maddeye indirilmiştir. Maddelerin 20'si olumlu, 4'ü olumsuz yargı içermektedir. Ölçeğin olumsuz yargı içeren maddeleri ters puanlanmaktadır.

Ölçeğin geçerliğini sağlamak amacıyla açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri yapılmıştır. Ölçeğin güvenilirliği ise Cronbach α , Spearman Brown, Gutmann Split- Half teknikleri, düzeltilmiş madde toplam korelasyonları ve %27'lik alt-üst grup farkına ilişkin t değerleri hesaplanarak sağlanmıştır. Bu işlemlerden sonra ölçeğin geçerli ve güvenilir olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Konuşma becerisi, etkili konuşma ölçeği, ölçek geliştirme.

STUDY OF DEVELOPING EFFECTIVE SPEECH SCALE

ABSTRACT

Language is the most important part of culture. Because of that language is made up of writing and oral expressions, it implies that these expressions should be analyze in detail. In general, the people express themselves orally in their daily lives. That's why, oral expression should be made more effective. The goal of the study is to develop a measuring tool that can measure oral ability reliable and valid. The

* Arş. Gör., Konya Necmettin Erbakan Ü. Ahmet Keleşoğlu Eğt. Fak. Türkçe Eğt. Böl. El-mek: dcintas@selcuk.edu.tr

** Doç. Dr., Konya Necmettin Erbakan Ü. Ahmet Keleşoğlu Eğt. Fak. Eğt. Bil. Böl.: mustafayavuz@selcuk.edu.tr

working group of this research has 342 students who get teaching formation education at Selcuk University of Konya City in Turkey. There are 230 female studens and 112 male students in this group. The students were wanted to evaluate the speak of the academic staff who did in previous lecture. Scale items were prepared by doing literatüre survey and getting comments of consultants. 111 items of the scale were reduced to 24 items after doing reliability and validity analyses and getting advices of consultants. In the scale, there are 20 items that can show positive situaitons and 4 items that show negative situations. The negative items of the scale are being pointed reversibly.

To prove the validity of the scale, factor analyses that anatomize and confirm. The validity of scale was made by applying Cronbach alpha, Spearman Brown, Gutmann Split-Half Techniques, corrected item correlations and calculating the t-test values which are related with the 27 percent of up-down difference. After these, it was concluded that this scale is safe and valid.

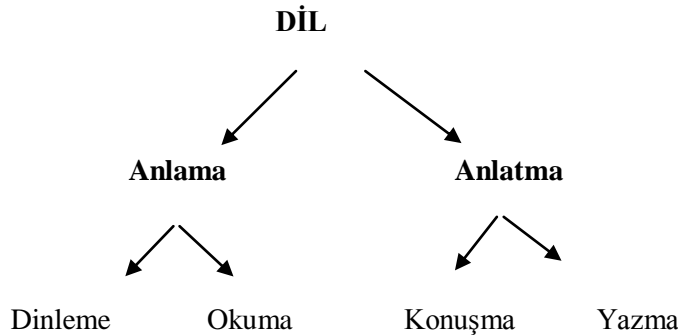
Keywords: Speech ability, effective speech scale, developing scale.

Giriş

İnsan, sosyal bir varlıktır ve dolayısıyla çevresindeki insanlarla iletişim kurma ihtiyacı içerisinde. İletişim; beden dili, yazı ve görsel araçlarla da sağlanabilmektedir. Ancak dil, yüzyıllardır insanların duygu ve düşüncelerini aktarmada en kolay ve en etkili yol olma özelliğine sahiptir. Dilin birçok farklı tanımı yapılmıştır. Saussure (1985), dili, “İşaretler ve göstergelerden oluşmuş bir sistem” olarak belirtirken; Adalı (1982) “İnsan topluluklarının anlaşma aracı”; Ergin (2002) “İnsanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta, kendisine mahsus kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli anlaşmalar sistemi, seslerden örülmüş içtimaî bir müessese” şeklinde tanımlamıştır. Aksan (2009) ise dili, "Düşünce, duygu ve isteklerin bir toplumda ses ve anlam yönünden ortak olan öğeler ve kurallardan yararlanılarak başkalarına aktarılmasını sağlayan çok yönlü, çok gelişmiş bir dizge" olarak ifade etmiştir.

Dil ve düşünme arasında da ayrılmaz bir ilişki vardır. Dil, onu konuşanların duygu, düşünce ve hayal dünyalarını tayin etmektedir. Bir milletin dünya görüşü dilinin sahip olduğu kelimelerle sınırlıdır (Kaplan, 2002).

Dilin konuşma ve yazı dili olmak üzere iki yönü vardır. Yazı dili, konuşma dilinin sembolleştirilmesidir. Yazı dilindeki harfler, noktalama işaretleri ve yazım kurallarının görevini konuşma dilinde ses, vurgu, tonlama, durak vb. özellikler üstlenmektedir. Konuşma, yazma becerisiyle birlikte, dilin, “anlatma” ; dinleme ve okuma ise “anlama” bölümünü oluşturmaktadır.

Turkish Studies

Anlama becerilerinden dinleme, anlatma becerilerinden ise konuşma diğer dil becerilerinden önce edinilmektedir. Dolayısıyla okula başlayan çocuklar, dinleme ve konuşma becerilerine diğer becerilere oranla daha fazla sahiptirler. Tompkins (1998), öğrencilerin dinleme ve konuşma becerilerine sahip olmasının, okulda, okuma ve yazma alanlarına daha fazla önem verilmesine ve dolayısıyla dinleme ve konuşma becerilerine gereken özenin gösterilmemesine neden olduğunu ifade etmiştir.

Dili oluşturan bütün beceri alanları birbiriyle ilişkilidir ve bu beceriler ancak birbirleriyle bütünlük içinde geliştirilebilir. Ancak konuşma becerisi; okuma-yazma becerilerinin çıkış noktası ve toplum hayatındaki iletişimde en etkili yol olma özelliklerini de taşımaktadır. Sağır (2004), günlük hayatta konuşma becerisinden; bilgi vermek, söz alışverişinde bulunmak, duygu ve düşünceleri paylaşmak amacıyla her düzeyde ve ortamda yararlanıldığını vurgulamıştır. Özbay (2003), da benzer şekilde konuşmanın insanın başarısını, iş, eğitim ve özel hayatını büyük ölçüde etkileyen, yönlendiren bir beceri olduğunu belirtmiştir. Bu özellikler, konuşmanın, insanın sosyalleşmesini sağlayan bir beceri olduğunu göstermektedir.

Konuşmanın birçok farklı tanımı yapılmıştır. Türk Dil Kurumunun Güncel Türkçe Sözlüğünde (2005) “Bir insanın düşüncelerini seslendirdiği kelimelerle anlatması”, ve bir diğer tanım olarak da “Dinleyicilere bilim, sanat, edebiyat vb. konularda bilgi vermek amacıyla yapılan söyleşi, konferans” şeklinde yer almaktadır. Konuşma üzerine yapılmış diğer tanımlardan bazıları şöyledir:

- “Etkili söz söyleme sanatı” (Doğan, 2005),
- “İnsanın doğuştan sahip olduğu, zaman içinde öğrenip yaşamak suretiyle edindiği düşünce ve görüşleri ile kendi istek ve duygularını belli bir maksatla karşısındaki kişilere iletebilmesi” (Çongur, 1995).
- “Düşünce, duygu ve bilgilerin seslerden oluşan dil aracılığıyla karşı tarafa aktarılması” (Demirel, 1999).
- “İnsanı diğer canlılardan ayıran düşünme, muhakeme edebilme gibi özelliklerinin sesler yardımıyla dışa vurulması” (Yaman, 2007).

Bu tanımlardan hareketle, konuşmanın; beyinde oluşan bir iletinin ses organları vasıtasıyla iletişimi sağlamada ve bilgi aktarımında kullanılan bir beceri olduğu söylenilebilir.

Konuşma, fiziksel ve zihinsel unsurlardan oluşmaktadır. Ses, solunum, soluk alıp verme yani konuşmayı sağlayan özellikler, konuşmanın fiziksel yönünü oluştururken; beyin ve hafızanın konuşmayla olan ilişkisi de konuşmanın zihinsel yönünü içermektedir (Temizyürek, Erdem & Temizkan, 2011).

Etkili bir konuşma; konuşmanın zihinsel ve fiziksel unsurlarının uyum içinde olmasıyla mümkün olabilmektedir. Bu bakımdan; dilbilgisi kuralları, dilin sosyal yapısı ve söylem yetkinliğinin bir arada olması etkili konuşmanın ön şartlarıdır. Bunun için konuşmanın bilgilerin doğru transfer edilmesi ve sosyal iletişimin doğru biçimde sağlanması gerekmektedir (Canale & Swain 1980; Brown & Yule, 1983).

Yalçın (2002), etkili konuşmayı, bir kimsenin başkaları karşısında, önceden plânlanmamış olsa bile duygu, dilek ve düşüncelerini etkili bir biçimde anlatma becerisi olarak tanımlamıştır. Temizyürek vd. (2011), ise etkili konuşmanın, konuşmacı tarafından kodlanan her türlü mesajın, konuşma ilkelerine uygun olarak ve dinleyicinin en üst düzeyde etkilenmesini sağlayacak şekilde karşı tarafa iletilmesiyle meydana geldiğini belirtmiştir. Bunun için konuşmacının; kendine güven duyması, dinleyicilere güven vermesi ve onların dikkatini çekmesi, beden dilini etkili kullanması,

Turkish Studies

ortama uygun giyinmesi; amaca hizmet eden bir konuşma yapması, konu birliğini sağlaması ve konuyu, uygun bir üslupla anlatması gerekmektedir.

1. Konuşma Becerisini Ölçmede Kullanılan Araçlar

Konuşma becerisini ölçmeye yönelik yapılmış olan çalışmalarda farklı ölçekler kullanıldığı görülmektedir.

Douglas (1994) konuşma becerisini değerlendirirken göz önünde bulundurulması gereken unsurların; dilbilgisi, kelime seçimi, akıcılık ve içerik olduğunu ifade etmiştir. Meiron & Schick (2000), konuşmada konunun, telaffuzun, sözcük seçiminin konuşmanın bütününe belirlediğini söylemiştir. McNamara (1996), konuşma becerisini değerlendirmede kullanılan ölçeklerin titizlikle hazırlanması gerektiğini belirtmiş, Douglas & Myers (2000) ise konuşma becerisini değerlendirmede en önemli unsur olarak içeriği işaret etmiştir. Yurt dışında konuşma becerisini ölçmede kullanılan ölçeklerden bazıları şunlardır:

- Amerikan Konseyi Konuşma Ölçeği, Yeterlik Kılavuzu (Speaking Scale, Proficiency Guidelines) (ACTFL, 1999)
- İngilizce Derecelendirme Ölçeği (The Test of Spoken English Rating Scale) (ETS, 2001)
- Konuşma Dilinin Analitik Açıklayıcıları (Analytic Descriptors of Spoken Language) (Council of Europe, 2001)
- Ulusal Sertifika Tanımlayıcı Ölçeği (The National Certificate Descriptive Scale) (National Board of Education, 2002)

Türkiye’de konuşma becerisi üzerine yapılan araştırmalarda, değerlendirme formlarının kullanıldığı görülmektedir. Öztürk (2002), üniversite öğrencilerinin sözel anlatım becerilerini tespit etmek amacıyla gözleme dayalı yaptığı araştırmasında, “söyleyiş”, “anlamlandırma”, “plân” ve “sözel olmayan anlatım becerileri” başlıkları altındaki bir formla öğrencilerin konuşmalarını değerlendirmiştir. Sargın (2006), konuşma becerisiyle ilgili araştırmasında “konuşma düzeni, dil bilinci (bilgi ve dili kullanma becerisi) ve konuşmacının psikolojik durumu” olmak üzere üç ana başlıktan oluşan “Konuşma Değerlendirme Formu”nu kullanmıştır. Coşkun (2009), çalışmasında söze anlam katan vurgu, ton, ezgi, süre, durak gibi unsurları lâboratuvar ortamında incelemiştir. Sallabaş (2011), ise çalışmasında “konuşmaya başlangıç, konuşmanın gelişme ve sonuç bölümü, beden dili, dilin yapı unsurlarını uygulayabilme” bölümlerinden oluşan dereceli puanlama anahtarını kullanmıştır. Türkçe Öğretim Programında (2006), önerilen konuşma becerisi değerlendirme formu ise; dil ve anlatım, içerik ve sunum başlıklarından oluşmaktadır.

Konuşma becerisini değerlendirmede kullanılan ölçekler ve formlar incelendiğinde, dikkat edilen unsurların; etkili sunum (ACTFL, 1999; Douglas, 1994, MEB, 2006); ses kullanımı (Meiron & Schick, 2000; Sargın, 2006), etkili ve doğru anlatım (Douglas, 1994; ETS, 2001, Öztürk, 2002, MEB, 2006) ve dinleyicileri dikkate alma (Council of Europe, 2001; Sallabaş, 2011) olduğu görülmektedir.

1.1. Sunum

Konuşmanın etkili olmasının sağlayan unsurlardan ilki sunum becerisidir. Konuşma; anlatıcı, dinleyici ve konu birlikteliğiyle meydana gelen bir eylem olduğu için bu üç unsurun uyumu, konuşmanın amaca ulaşabilirliğini belirlemektedir. Anlatılanların dinleyiciye ulaşabilmesi; konuşmacının etkili bir sunum yapmasıyla mümkündür. Bunun için öncelikle konuşma bütünlük taşımalı ve tutarlı olmalıdır (Özdem, 2003).

Konuşmanın; anlaşılır, tatmin edici özellikte ve konuşmanın bölümleri arasında tutarlılık ve bütünlük olması sunumun etkili olmasını sağlayacaktır. Tutarlılık ve bütünlük taşımayan

Turkish Studies

konuşmayan çelişkiler içerir ve anlaşılmaz olur. Bunu önlemek için konuşmanın bir bütün halinde değerlendirilmesi gerekir.

Konuşmaya başlarken, genel olarak konunun nasıl ele alınacağını dinleyicilere kısaca ifade edilmesi, konuşmanın anlaşılabilirliği ve ilgi çekiciliği bakımından önem taşımaktadır. Bunun için iyi bir plânlamanın yapılması gerekmektedir. Konunun sınırlandırılması, bölümlere ayrılması, konuşurken konu dışına çıkmayı da engelleyerek konuşmanın daha anlaşılır ve daha açık olmasını sağlayacaktır.

Sunum becerisi, konuşmacının beden dili, telaffuzu ve ifadesi gibi birçok unsuru içermektedir. Etkili bir sunum için öncelikle konuşanın olumlu ve yapıcı bir tarzda konuşması gerekir. Anlatılan konuda, dinleyenlerin ilgisini kaybetmemek için ise günlük hayattan örneklerle yer verilmelidir. Böylece, anlatılanlar somutlaştırılmış ve konuşma daha anlaşılır hale gelmiş olacaktır (Louma, 2004).

Konuşmacı ve dinleyici iletişiminin yüksek seviyede olması için konuşmacının dinleyicilere vereceği mesajlar olumlu olmalıdır. Ayrıca dinleyiciler kendilerine söylenen sözlerin gerçek olmaktan uzak olduklarını düşünürlerse konuya ve konuşmacıya güven duymayacak ve dolayısıyla dinlemekten uzaklaşacaklardır. Bu bakımdan dinleyicilere her zaman doğru bilgiler verilmelidir (Kaya, 2011).

1.2. Ses

Bütün sözcüklerin temel kaynağı ses olduğu için konuşmanın temelinde sesin olduğu söylenebilir. Yaman (2007), akciğerlerden gelen havanın ses yolundan çıkarken boğazımızda oluşturduğu titreşimlerin çeşitli seslere dönüştüğünü belirtmiştir. Temizyürek vd. (2011), ise sesin oluşumunun; diyafram, akciğerler, gırtlak, ses telleri, burun, ağız boşluğu ve ağız organlarının birbiriyle uyum içinde çalışmasıyla mümkün olacağını ifade etmiştir.

Konuşma sesi, kırışlerde perdelenen seslerin, ağızımızda bulunan organların gereğince açılıp kapanması, yaklaşp uzaklaşması ve gerilip çözülmesiyle; çeşitli değişme ve değiştirmeleriyle boğumlanarak ortaya çıkmaktadır (Taşer, 2009).

Konuşmanın etkili olabilmesi için sesin doğru kullanılması gerekir. Bunun için öncelikli şart; doğru solunum ve boğumlanmadır. Sesin doğru kullanımıyla konuşma, ortamdaki herkes tarafından duyulacaktır.

Günlük iletişimdeki ses kullanımı ile toplum karşısında ya da değişik amaçlar için yapılan konuşmalardaki ses kullanımı birbirinden farklıdır. Konuşmacının seçtiği konular, buldukları ortam, konuşma amaçları ve bireysel özellikleri ses kullanımlarını farklılaştırmıştır. Örneğin, büyük bir grup karşısında yapılan konuşmayla bir telefon konuşmasındaki ses kullanımı aynı olmayacaktır (Jacobson, vd. 1997; Sataloff, 2005).

Bireyler arasında sağlıklı iletişimin kurulabilmesi, dilin kuralları çerçevesinde oluşturulan ses-söz dizimi ilişkisine bağlıdır. Ses-söz dizimi ilişkisinin sağlıklı kurulabilmesi ise, sese duygu ve anlam kazandıran vurgu ve ton gibi parçalar üstü birimlerin, söz dizimini oluşturan kelimelerin duygu ve düşünce dünyasına uygun şekilde üretilmesiyle mümkündür (Coşkun, 2009).

Sesin tonu, yüksekliği, değişkenliği, ortamdaki herkes tarafından duyulması, açık, net, anlaşılır hızda olması ve gerektiği yerlerde alçalıp yükselmesi konuşmanın daha etkili olmasını sağlamaktadır. Sesi doğru biçimde kullanmak akıcı bir konuşmanın vazgeçilmez şartlarından biridir.

1.3. Üslup ve İfade

Türkçe Sözlükte ifade; “anlatmak eylemi, zihinde tasarlanan bir konuyu, söz ya da yazıyla bildirme, anlatım” olarak açıklanmıştır. Üslup ise, kişiye özgü bir duyuş, düşünüş yani ifade etme farklılığıdır. Bu farklılığı, her bireyin sahip olduğu deneyim, eğitim ve ait olduğu çevre gibi birçok unsur oluşturur (Özdem, 2010).

Duygu ve düşüncelerin açık, anlaşılır ve anlamlı bir şekilde ifade edilmemesi, anlatılmak istenilenlerin doğru biçimde anlaşılmasına neden olabilmektedir. Bunu önlemek için açık bir anlatımın yanında; kullanılan dil, ağız ve argo özelliklerinden arındırılmış olmalıdır.

Konuşmayı tekdüzelikten kurtarmak için de vurgu ve durakların doğru biçimde yapılması gerekmektedir. Özdem (2010), anlamın kavranmasını kolaylaştıran ve söze duygu değeri katan vurgu ve durakların konuşmada çok önem arz ettiğini ve konuşurken gereken yerlerde sözcük ve cümle vurgularının kullanılmasıyla doğru duraklamaların yapılmasının ifadenin açıklığını sağladığını belirtmiştir. Aynı zamanda seslerin tonu, ses, hece, kelime hatta cümlecik-cümle vurgularının da doğru yapılması telaffuza seviye kazandırır (Ağca, 1999).

Dilin standart kullanımı, kelimelerin doğru telaffuz edilmesi ve nezaket kurallarının gerektirdiği biçimde cümleler kurulması da anlatımın açıklığını sağlayacaktır. Açık olmayan anlatımlar dinleyicilere ulaşmayacak ve muğlak biçimde kalacaktır.

Gündüz (2007), konuşmanın açık bir dille yapılmasının ve konuşmacının zengin bir genel kültürle birlikte geniş bir sözcük hazinesine de sahip olmasının önemine dikkat çekmiştir. Casson (2007), ise yumuşak bir tonla konuşmanın üzerinde durmuş ve bunun için de konuşmacının gergin olmaması gerektiğini belirtmiştir. Bu sebeple, nezaket kuralları çerçevesinde konuşmak, konuşmanın düzgün bir tarzda yapılmasının yanı sıra dinleyenlere de saygı duyulduğunun göstergesidir.

1.4. Konuşmaya Odaklanma

Etkili bir konuşma için; konuşmacının kendine güvenmesi, konuya hakim olması ve konuşmaya odaklanması gerekmektedir. Konuşmacı, konuştuğuna önce kendisinin inandığını gösterir tavırlar sergilemeli, yani inandırıcı olmalıdır. Bunun için dalgın, tatsız ve kibirli konuşmalar yapmaktan kaçınılmalıdır.

Şenbay (2011), konuşmacının inandırıcılığını; içtenlik, gerçeğe bağlılık, alçak gönüllülük ve yürekliliğin sağladığını belirtmiştir. Dinleyiciler, içten yapılmayan konuşmaları dinlemekten hoşlanmayacaklardır. Doğru bilgilerin verilmemesi, güvenlerini sarsacak ve konuşmacının kimseyi beğenmediğini gösterir tavırlar içinde olması da konuşmayı dinlenemez kılacaktır. Ayrıca, konuşmacının, fikirlerine karşı çıkılacağı endişesiyle açık biçimde konuşmaması hem dinleyicileri hem de konuşmacıyı, konuşmaya odaklanmaktan uzaklaştıracaktır.

Douglas & Myers (2000) de konuşurken bütün dikkati anlatıma vermenin önemine dikkat çekmiş ve konuşmacının beden dilini konuşmasına uygun bir şekilde kullanmasının konuşmanın etkiliğini arttıracığını belirtmiştir.

Bir konuşmacının sahip olması gereken en önemli özelliklerden biri de içtenliktir. İçten olmayan konuşmalar doğal olmayacağı için konuşma etkililiğini kaybedecektir. Ayrıca konuşma esnasında “ııı”, “aaa” “ıııı”, “eee” gibi seslere yer vermek sözcük dağarcığının zayıf olmasından kaynaklanmaktadır. Bu sesler konuşmacının akıcılığını bozduğu için hem konuşmacının hem de dinleyicilerin dikkatini dağıtacaktır (Yaman, 2007).

Konuşmacının, konuşmasına ne kadar odaklandığının göstergelerinden biri de anlatım özellikleridir. Doğru ve etkili bir anlatım için öncelikle ifadelerin doğru olması yani anlatım

Turkish Studies

yanlışlarının olmaması gerekmektedir. Bunun için konuşmaya yeterince hazırlık yapılmış olmalı ve konuşmanın amacına uygun davranışlar sergilenmelidir (McNamara, 1996).

1.5. Dinleyicileri Dikkate Alma

Dinleyici, gönderilen fikir, düşünce ve bilgiyi alan ve bunların içeriğine göre tavır sergileyen kişi veya kişilerdir (Gündüz, 2007). Konuşmanın, konuşan ve dinleyen kişi arasındaki etkileşim olduğu düşünülürse, dinleyicilerin de konuşan kadar önemli bir öge olduğu görülür. Çünkü her konuşma dinleyici kitlesine göre şekil alır. Dinleyenlerin yaşları, ilgi alanları, beden dilleri gibi birçok özellik konuşmanın şekillenmesinde etkilidir.

Konuşmacı ve dinleyici iletişiminde dikkat edilmesi gereken ilk unsur dinleyenlerin ilgisini çekmek ve bu ilgiyi kaybetmemektir. İyi bir konuşmacı gerektiği yerlerde sesinin hacmini ve yüksekliğini değiştirerek; onlara tartışmaya yol açacak sorular sorarak; eğlenceli öyküler, olaylar anlatarak; mukayeseler, sözcük ve cümle tekrarları yaparak dinleyenlerinin ilgisini canlı tutmayı başarmalıdır (Gündüz, 2007).

Konuşulan konuyla ilgili terimlerin açıklanarak kullanılması, dinleyicilerin ilgisini canlı tutmak için mizahtan yararlanılması ve konuşma esnasında dinleyenlerin yüz ve beden ifadelerinin dikkate alınması hem dinleyicilere değerli olduklarını hissettirecek hem de konuşmanın etkili olmasını sağlayacaktır.

Kaya (2011), dinleyicileri sıkmadan bir bilgiyi, bir duyguyu ve bir isteği etkili ve kısa yoldan iletmenin önemine dikkat çekmiştir. Bunun için konuşmacı, dinleyicileri motive etmeli, meraklarını arttırmalı ve konuyla ilgi arasında etkili bir bağ kurmalıdır. Konuşmacının, dinleyicileri tanıması, onların özelliklerini ve beklentilerini bilmesi bu bağı kuvvetli hale getirecektir. Yörük (1989) de konuşmanın bir iletişim olduğunu ve dinleyicilere her zaman saygılı davranılması gerektiğini ifade etmiştir. Dinleyicilerin görüşlerine değer verildiğinin onlara hissettirilmesi, konuşmacı ve dinleyicinin etkileşimini olumlu yönde etkileyecektir.

Konuşma becerisi, gündelik hayattan iş başarısına kadar her alanda insanların kendilerini ifade etmede en çok kullandıkları beceri olduğu için üzerinde hassasiyetle durulması gereken bir konudur. Bunun için geçerlik ve güvenilirlik analizleri yapılarak geliştirilmiş bir etkili konuşma ölçeğine ihtiyaç duyulduğu düşünülmektedir. Türkiye’de alanyazında böyle bir ölçeğe rastlanılmamasından dolayı bu çalışmayla etkili konuşma becerisini değerlendiren bir ölçek geliştirilmesi amaçlanmıştır.

2. YÖNTEM

2.1. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2010-2011 eğitim-öğretim yılında Selçuk Üniversitesinde öğretmenlik formasyon eğitimi alan 680 öğrenci oluşturmaktadır. Örneklem ise bu eğitimi alan öğrenciler arasından tesadüfi örnekleme yöntemine göre seçilen 342 öğrenciden oluşmuştur. Örnekleme yer alan öğrencilerin 230’u (%67.2) kız, 112’si (% 32.8) erkektir. Öğrencilerin yaş ortalaması 23’tür. Öğrencilerden bir önceki dersi veren öğretim elemanının konuşmasını 111 maddeden oluşan ölçeğin ilk haliyle değerlendirmeleri istenmiştir.

2.2. Etkili Konuşma Ölçeğinin Geliştirilme Süreci

111 maddeden oluşan ölçeğin ilk halinin pilot uygulama olarak 342 öğrenciye uygulanması ile gerekli analizler yapılmış ve ölçeğe son hali verilmiştir.

24 maddelik ölçeğin 20 maddesi olumlu, 4 maddesi olumsuz yargı içermektedir. Ölçeğin seçenekleri ise “Tamamen katılıyorum, katılıyorum, orta derecede katılıyorum, katılmıyorum, kesinlikle katılmıyorum” şeklindeki 5’li likert tipindedir.

Turkish Studies

3. Bulgular

3.1. Ölçeğin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

3.1.1. Ölçeğin Geçerliği

3.1.1.1. Kapsam Geçerliği

Testi oluşturan maddelerin, ölçülmek istenen davranışı (özelliği) ölçmede nicelik ve nitelik olarak yeterli olup olmadığının göstergesi kapsam geçerliğidir (Büyüköztürk, 2007).

Ölçeğin kapsam geçerliği için uzman görüşlerine başvurulmuştur. Uzmanlara gönderilen madde havuzunun değerlendirilmesi için her bir maddenin yanında “uygun-uygun değil ve uygun değilse önerileriniz” bölümleri yer almıştır. Madde havuzunun gönderildiği 10 uzmanının 9’undan görüş alınmıştır. Uzmanların %90’ının uygun bulduğu maddeler alınmış ve değiştirilmesi yönünde görüş bildirdikleri maddeler üzerinde de gerekli değişiklikler yapılmıştır.

3.1.1.2. Eş Zaman Geçerliği

Katılımcıların geliştirilmek istenen testten aldıkları puanlarla aynı kişilerin, a) aynı davranışı ölçen eski bir test, b) ilişkili bir başka davranışı ölçen bir testten aldıkları puanlarla olan korelasyonuna bakılmasına eş zaman geçerliği denir (Büyüköztürk, 2007). Temizkan (2010) tarafından geliştirilen eş zamanlı geçerliği sağlamak için kullanılmıştır. Yavuz- Çintaş Etkili Konuşma Ölçeği (YÇ-EKÖ) ve Temizkan “Konuşma Becerisine Yönelik Tutum Ölçeği” arasındaki korelasyon .84 ($p < .001$) olarak hesaplanmıştır. 1. Faktör için .72 ($p < .001$), 2. faktör için .77 ($p < .001$), 3. faktör için .75 ($p < .001$), 4. faktör için .76 ($p < .001$), 5. faktör için .76 ($p < .001$) değerleri bulunmuştur.

3.1.1.3. Yapı Geçerliği

Testin ölçülmek istenen davranış bağlamında soyut bir kavramı (faktörü) doğru bir şekilde ölçebilme derecesini gösterir (Büyüköztürk, 2007).

Ölçeğin yapı geçerliğinin sağlanması için açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri yapılmıştır.

3.1.1.3.1. Açımlayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Açımlayıcı faktör analizinin (AFA) yapılabilmesi için KMO değerinin en az .60 olması ve Bartlett Sphericity testinin anlamlı çıkması gerekmektedir (Büyüköztürk, 2007, 120). Bu nedenle faktör analizi yapılmadan önce verilerin faktör analizine uygunluğu KMO ve Bartlett Sphericity testiyle belirlenmiştir. KMO Testi değeri .87, Bartlett Sphericity testi değeri 4139,321 ($p < .000$) olarak bulunmuştur. Bu sonuçlar, verilerin faktör analizi için uygun olduğunu göstermiştir.

Tablo 1: Ölçeğin Alt Boyutlarının Öz Değerleri ve Açıkladıkları Varyans Yüzdeleri

Component	Total Variance Explained					
	Initial Eigenvalues			Rotation Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	8.732	36.382	36.382	3.659	15.247	15.247
2	1.979	8.246	44.628	3.500	14.584	29.831
3	1.704	7.102	51.730	3.105	12.938	42.770
4	1.553	6.469	58.199	2.629	10.956	53.725
5	1.298	5.410	63.609	2.372	9.884	63.609

Extraction Method: Principal Component Analysis.

AFA aynı yapıyı ya da niteliği ölçen değişkenleri bir araya toplayarak ölçmeyi az sayıda faktör ile açıklamayı amaçlayan bir istatistiksel tekniktir (Büyüköztürk, 2007). Bu araştırmada

Turkish Studies

varimax döndürme tekniği kullanılmıştır. AFA sonucunda ölçeğin öz değeri 1'den büyük beş alt boyuttan oluştuğu, birinci alt boyutun toplam varyansın % 36.38'ini, ikinci alt boyutun %8.24'ünü, üçüncü alt boyutun % 7.10'unu, dördüncü alt boyutun % 6.49'unu ve beşinci alt boyutun %5.41'ini açıkladığı tespit edilmiştir. Beş alt boyut ölçekteki toplam varyansın % 63.60'mu açıklamaktadır. Ölçeğin faktör yük değerleri Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2: AFA Sonuçları

Madde Numarası	Alt Boyutlar				
	Sunum	Ses	Üslup ve ifade	Konuşmaya odaklanma	Dinleyicileri dikkate alma
M1	.533	.040	.320	-.179	.410
M2	.652	.092	.279	-.009	.297
M3	.709	.216	.038	.277	.117
M4	.651	.490	.096	.186	.024
M5	.644	.198	.290	.227	.047
M6	.782	.172	-.039	.327	-.017
M7	.544	.005	.422	.133	.192
M8	.154	.796	.213	.074	.106
M9	.164	.736	.057	.112	.208
M10	.108	.865	.108	.077	.174
M11	.172	.749	.252	.211	.076
M12	.197	.336	.595	-.084	.161
M13	.119	.238	.740	.084	-.042
M14	.129	.043	.689	.349	.299
M15	.084	.123	.790	.178	.124
M16	.380	.100	.511	.340	.079
M17	.324	.125	-.033	.639	.207
M18	.274	.039	.099	.683	.181
M19	.061	.346	.220	.623	.144
M20	.091	.102	.339	.699	.119
M21	-.076	.219	.039	.257	.759
M22	.176	.299	.098	.110	.744
M23	.299	.410	.219	.304	.533
M24	.258	-.007	.178	.189	.556

Faktör yük değerinin .45 ya da daha yüksek olması seçim için iyi bir ölçüttür (Büyüköztürk, 2007). Tablo 2'den ölçeğin faktör yük değerlerinin .51 ile .86 arasında değiştiği görülmektedir.

3.1.1.3.2. Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Ölçek; “sunum”, “ses”, “üslup ve ifade”, “konuşmaya odaklanma” ve “dinleyicileri dikkate alma” olmak üzere beş alt boyuttan oluşmaktadır. “Sunum” alt boyutu yedi maddeden, “üslup ve ifade” alt boyutu beş maddeden, “ses”, “konuşmaya odaklanma” ve “dinleyicileri dikkate alma” alt boyutları ise dörder maddeden oluşmaktadır. Aşağıda herbir alt boyut için örnek maddeler verilmiştir:

“Konuşmasında bütünlük vardır.” (Sunum)

“Gereken yerlerde sesini yükseltmesi sayesinde konuşması daha etkili olur.” (Ses)

“Zengin bir kelime hazinesine sahiptir.” (Üslup ve İfade)

“Sesinde dalgınlık ve tatsızlık hissedilir.” (Konuşmaya Odaklanma)

“Dinleyicilerin değerli olduğunu onlara hissettirir.” (Dinleyicileri Dikkate Alma)

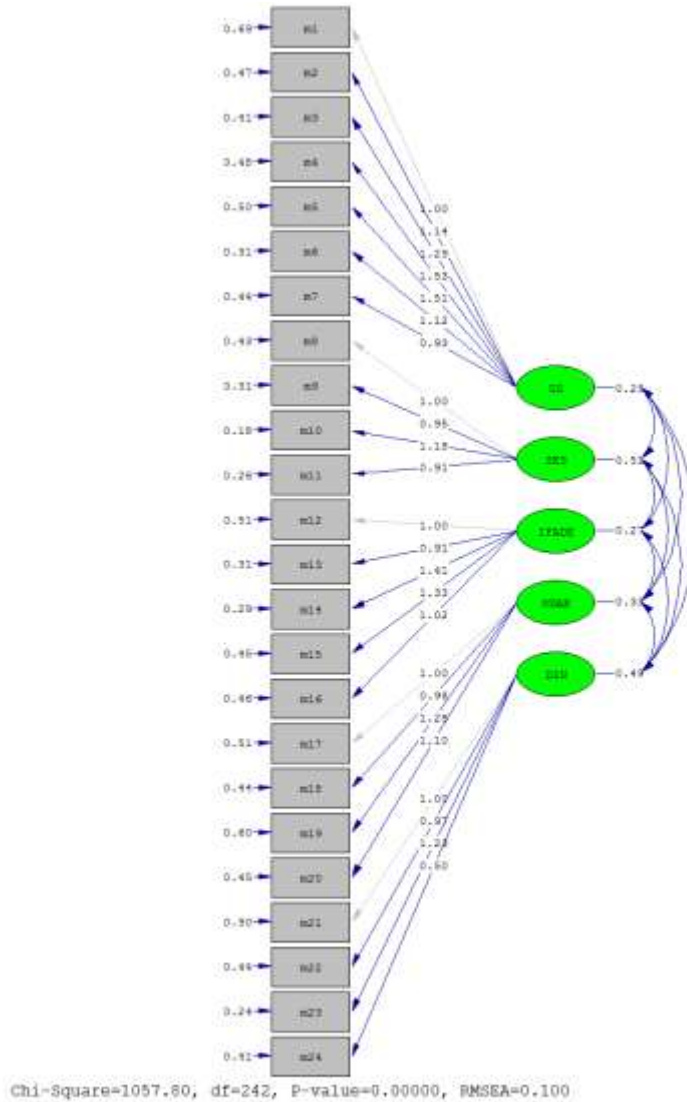
Turkish Studies

Ölçek geliştirme ile ilgili olarak faktörlerin oluşturulmasında .30 ile .45 arasında değişen faktör yüklerinin alt kesme noktası olarak alınabileceği belirtilmektedir (Büyüköztürk 2007). Bu kesme noktası .30 olarak kabul edilmiş ve faktör yükü .30' un altında kalan maddeler madde havuzunda çıkarılmıştır.

Ölçeğin tamamından alınabilecek en düşük puan 24, en yüksek puan ise 120'dir. Ölçeğin "Sesinde dalgalılık ve tatsızlık hissedilir", "Sesinde kibirlilik hissedilir", "Konuşmasında "ıı", "aaa" "ıhhh", "eee" gibi seslere yer verir" ve "Konuşmasında anlatım bozuklukları yapar" maddeleri ters puanlanmıştır.

Doğrulayıcı faktör analizinde değişkenler arasındaki ilişkiye dair daha önce saptanan bir hipotezin ya da kuramın test edilmesi söz konusudur (Büyüköztürk, 2007). AFA'dan sonra ölçeğin beş alt boyutlu yapısı birinci düzey DFA ile test edilmiştir.

Şekil 1: Birinci Düzey Faktör Analizi Sonuçları

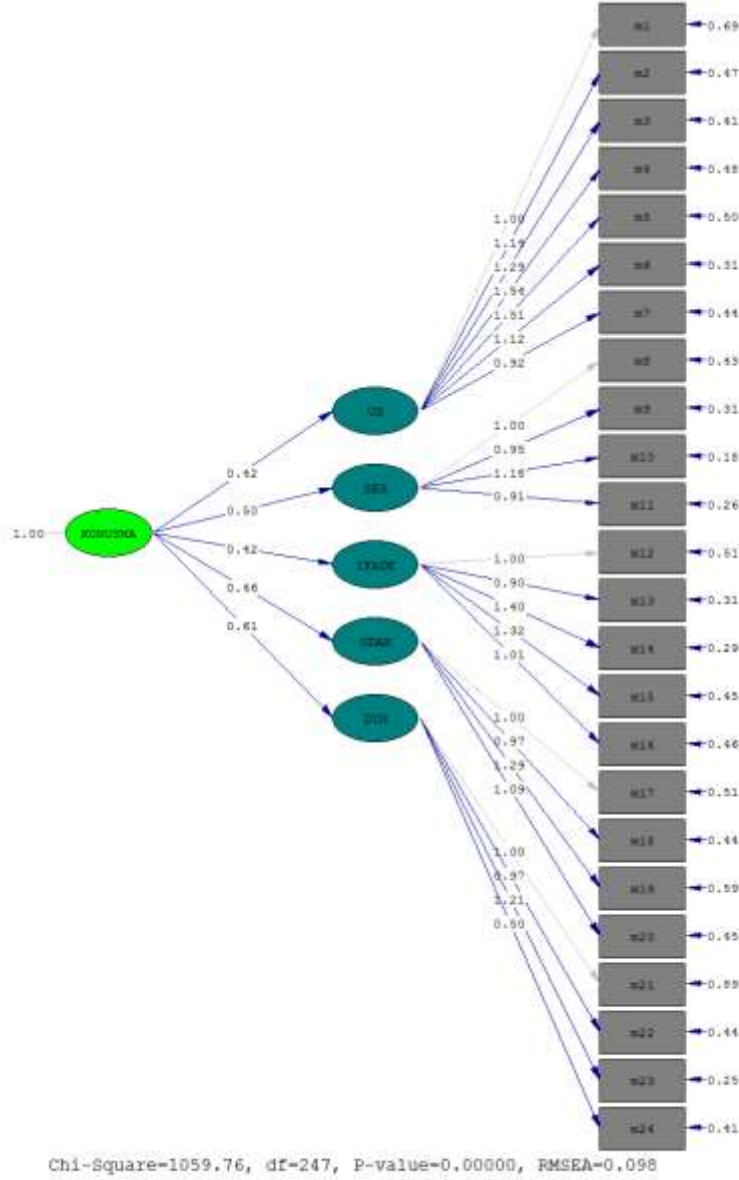

Turkish Studies

Şekil 1’de verilen birinci düzey faktör analizi sonuçlarına göre; kay-kare $f\%= 1059.76$), serbestlik derecesi ($SD= 247$, $p=.00$), uyum iyiliği indeksi ($UIİ=0.92$), normlaştırılmış uyum indeksi ($NUİ= 0.91$), kök ortalama kare yaklaşım hatası ($KOKYH=0.098$)’dir.

Bu değerler, birinci düzey faktör analizi sonuçlarının yeterli olduğunu göstermektedir. Daha sonra ikinci düzey faktör analizine geçilmiştir.

Şekil 2: İkinci Düzey Faktör Analizi Sonuçları

Turkish Studies

Şekil 2’de verilen ikinci düzey faktör analizi sonuçlarına göre; kay-kare ($f^2 = 1057.80$), serbestlik derecesi ($SD = 242$, $P = .00$), uyum iyiliği indeksi ($UIİ = 0.93$), normlaştırılmış uyum indeksi ($NUİ = 0.92$) kök ortalama kare yaklaşım hatası ($KOKYH = 0.10$)’dür.

Birinci ve ikinci düzey faktör analizi sonuçlarından elde edilen 0.85 ve daha yüksek $UIİ$, $NUİ$ değerleri, $KOKYH$ değerlerinin 0.05 ve 0.10 arasında ve $\%SD = 3.00$ olması ölçeğin tutarlı olduğunun göstergesidir (Pang, 1996; Kelloway 1998; Cheng, 2001).

Bu değerlerden sonra ölçeğin geçerli olduğu sonucuna ulaşılmış ve güvenilirlik analizlerine başlanmıştır.

3.1. 2. Ölçeğin Güvenirliği

3.1.2.1. İki Yarı Test Güvenirliği

Testin maddelerinin tek-çift, ilk yarı-son yarı veya yansız olarak iki eş yarıya ayrılarak testin iki yarısı arasındaki ilişkiyi Spearman Brown formülü kullanılarak testin tamamı için hesaplanan korelasyon katsayısı iki yarı test güvenirliliği ile açıklanır. Testi yarılama yöntemi olarak da bilinen iki yarı test güvenirliliği, elde edilen test puanları arasındaki tutarlılığı gösterir (Büyüköztürk, 2007). Ölçeğin güvenilirlik çalışması, Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesinde formasyon eğitimi alan 342 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Spearman Brown formülüyle hesaplanan iki yarı test güvenirliliği .98 ve Guttman Split-Half tekniği kullanılarak yapılan iki yarı test güvenirliliği de .95 olarak bulunmuştur. Bu değerler, ölçeğin iç tutarlılığının ve iki yarı test güvenirliliğinin yüksek olduğunu göstermektedir.

3.1.2.2. Cronbach α Güvenirliliği

Test maddelerine verilecek cevapların üç veya daha fazla olması durumunda Cronbach α katsayısı kullanılır. Cronbach α güvenilirlik katsayısının .70 ve daha yüksek olması, test puanlarının güvenilirliği için yeterli görülmektedir (Büyüköztürk, 2007). Tablo 3’te ölçeğin Cronbach α güvenilirlik değerleri verilmiştir.

Tablo 3: Ölçeğin Cronbach Alfa Değerleri

Ölçeğin Boyutları	Cronbach α
1. Alt Boyut: Sunum	.85
2. Alt Boyut: Ses	.87
3. Alt Boyut: Üslup ve İfade	.80
4. Alt Boyut: Konuşmaya Odaklanma	.76
5. Alt Boyut: Dinleyicileri Dikkate Alma	.76
Toplam Güvenirlik	.92

Cronbach α değeri (iç tutarlık katsayısı) .92 olarak hesaplanmıştır. Bu değer, ölçeğin iç tutarlılığının yüksek olduğunu göstermektedir.

Ölçekten en düşük puan alan alt %27 ile ölçekten en yüksek puan alan üst %27 içinde bulunan katılımcıların toplam puan ortalamaları t testi ile her bir madde için karşılaştırılmıştır. t testi sonuçları Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4: Alt %27 ile Üst % 27’lik Grubun t Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	r	t
1. Alt Boyut: Sunum	.63	-12,97
2. Alt Boyut: Ses	.44	-9,58
3. Alt Boyut: Üslup ve İfade	.45	-11,89
4. Alt Boyut: Konuşmaya Odaklanma	.38	-12,63
5. Alt Boyut: Dinleyicileri Dikkate Alma	.35	-15,27

Turkish Studies

Tablodan bütün maddelerin $p < .001$ düzeyinde anlamlı olduğu görülmektedir. Bu durum ölçeğin, düşük puan alan katılımcılarla yüksek puan alan katılımcıları ayırabildiğini göstermektedir.

4. Sonuç ve Öneriler

Günümüzde bilgi sahibi olmanın yanında sahip olunan bilgilerin aktarımı da büyük önem taşımaktadır. Bilgi aktarımının en kolay yolu olan konuşma becerisinin başarısı ise bu becerinin etkililiğiyle doğru orantılıdır. Bu çalışma ile etkili konuşma becerisini ölçecek bir ölçek geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Ölçek geliştirme sürecinde öncelikle konuşma becerisiyle ilgili alan yazını taranmış ve uzman görüşleri neticesinde madde havuzu oluşturulmuştur. Bu maddeler Selçuk Üniversitesinde formasyon eğitimi alan 342 öğrenciye uygulanmıştır. Öğrencilerden bir önceki dersi veren öğretim elemanının konuşmasını değerlendirmeleri istenmiştir. Madde havuzu, gerekli analizler sonucunda “sunum”, “ses”, “üslup ve ifade”, “konuşmaya odaklanma”, “dinleyicileri dikkate alma” olmak üzere beş alt boyut ve yirmi dört maddelik bir ölçek haline getirilmiştir. Maddelerin 20’si olumlu, 4’ü olumsuz yargı içermektedir. Ölçeğin toplamdaki Cronbach α değeri .92’dir. Alt boyutların değerleri ise şöyledir: “sunum”, .85; “ses”, .87; “üslup ve ifade”, .80; “konuşmaya odaklanma”, .76 ve “dinleyicileri dikkate alma” .76. Bu sonuçlar, ölçeğin tamamının ve alt boyutlarının Cronbach α kat sayısının yüksek olduğunu göstermektedir.

Ölçeğin analizleri SPSS 17.0. kullanılarak yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre Kaiser-Meyer-Olkin testi .87, Bartlett’s testi ise ($X^2=4.139$, $p < .000$) bulunmuş ve bu sonuçlardan hareketle açımlayıcı faktör analizi yapılmıştır. AFA sonuçlarına göre 24 maddeden oluşan ve 5 alt boyutlu bir ölçek elde edilmiştir.

AFA’dan sonra ölçeğin beş alt boyutlu yapısı birinci düzey DFA ile test edilmiştir. DFA Lisrel 8.51 paket programı kullanılarak yapılmıştır. Şekil 1’de verilen birinci düzey faktör analizi sonuçlarına göre; kay-kare $f^2 = 1059.76$), serbestlik derecesi ($SD = 247$, $p = .00$), uyum iyiliği indeksi ($UII = 0.92$), normlaştırılmış uyum indeksi ($NUI = 0.91$), kök ortalama kare yaklaşım hatası ($KOKYH = 0.098$)’dir. Bu değerler, birinci düzey faktör analizi sonuçlarının yeterli olduğunu göstermektedir. Daha sonra ikinci düzey faktör analizine geçilmiştir. Şekil 2’de verilen ikinci düzey faktör analizi sonuçlarına göre; kay-kare $f^2 = 1057.80$), serbestlik derecesi ($SD = 242$, $PO.00$), uyum iyiliği indeksi ($UII = 0.93$), normlaştırılmış uyum indeksi ($NUI = 0.92$) kök ortalama kare yaklaşım hatası ($KOKYH = 0.100$)’dür. Bu değerlerden sonra ölçeğin geçerli olduğu sonucuna ulaşılmış ve güvenilirlik analizlerine başlanmıştır.

Ölçeğin güvenilirlik çalışması için Spearman Brown formülüyle hesaplanan iki yarı test güvenilirliği .98 ve Guttman Split-Half tekniği kullanılarak yapılan iki yarı test güvenilirliği de .95 olarak bulunmuştur. Cronbach α değeri (iç tutarlık katsayısı) ise .92 olarak hesaplanmıştır. Bu değerler, ölçeğin iki yarı test güvenilirliğinin ve iç tutarlılığının yüksek olduğunu göstermektedir.

Geçerlik ve güvenilirlik analizlerinin sonucunda ölçeğin, etkili konuşma becerisini ölçebilecek özellikte olduğu söylenebilir. Konuşma becerisinin iletişim kurmada en çok kullanılan yol olması toplumun bütün kesimlerindeki bireylerin bu becerilerini daha etkili kullanmaları gereğini ortaya koymaktadır. Bu bakımdan öğrenci, öğretmen ve öğretim elemanları başta olmak üzere her kesimden insanın konuşmasını değerlendirecek ölçeklere ihtiyaç vardır. Geliştirilen bu ölçeğin konuşma becerisini değerlendirmede yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- ACTFL. (1999). *The ACTFL Proficiency Guidelines: Speaking*. Yonkers, NY: ACTFL.
- ADALI, O. (1982). *Yüksek Öğretimde Sözlü ve Yazılı Anlatım*, İzmir: Aydın Yayınları.
- AĞCA, H. (1999). *Sözlü Anlatım*, Ankara: Gündüz Yayıncılık,
- AKSAN, D. (2009). *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim I*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş. (2007). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- CHENG, E. W. L. S. (2001). “Being More Effective Than Multiple Regression In Parsimonious Model Testing For Management Development Research”. *Journal of Management Development*, 20(7), 650-667.
- Coşkun, M. V. (2009). “Ana Dili Eğitiminde Parçalarüstü Birimlerin Önemi ve Teknoloji Destekli Olarak Kavratılması”. *Bilgi/Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, (48): 41-52.
- COUNCIL OF EUROPE. (2001). *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment*. Cambridge: CUP.
- ÇONGUR, H. R. (1995). “Söz Sanatı” (I). *TÖMER Dil Dergisi*, 28.
- DEMİREL, Ö. (1999). *İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi*. İstanbul: Millî Eğitim Yayınları.
- DOĞAN, M. (2005). *Büyük Türkçe Sözlük*, Ankara: Pınar Yayınları.
- ETS. *Information Bulletin for The Test of Spoken English*. TSE (2001). Princeton, NJ: Educational Testing Service. <http://www.toefl.org/tse/tseindx.html>. erişim tarihi: 12.01.2012.
- DOUGLAS, D. (1994). “Quantity and quality in speaking test performance”. *Language Testing*,
- DOUGLAS, D., & MYERS, R. (2000). Assessing the communication skills of veterinary students: Whose criteria? In A. J. Kunnan (Ed.), *Fairness and validation in language assessment: Selected papers from the 19th Language Testing Research Colloquium, Orlando, Florida* (pp. 60-81). Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Jacobson B.H., Johnson, A., GRYWALSKI, C., Silbergleit, A., Jacobson, G., Benninger, M.S. et al. (1997). “The Voice Handicap Index (VHI): Development and validation”. *American Journal of Speech-Language Pathology*, (6), 66-70.
- GÜNDÜZ, O. Konuşma Eğitimi. (2007). (Editörler: A. Kırkkılıç ve H. Akyol), *İlköğretimde Türkçe Öğretimi*, Ankara: Pegem Yayıncılık, 93-146.
- KAPLAN, M. (2002). *Kültür ve Dil*, İstanbul: Dergah Yayınları.
- KAYA, A. (2011). *Etkili ve Güzel Konuşma Sanatı*, Konya: Eğitim Kitabevi.
- NATIONAL BOARD OF EDUCATION. (2002). *The Framework of the Finnish National Certificates*. Helsinki: National Board of Education.

- KELLOWAY, E. K. (1998). *Using Lisrel for structural equation modeling: A researcher's guide*. London: Sage Publications, Lingular links library [http://www.ethnologue.com/LL_docs/index/Communicationstrategies\(LanguageLearning\).asp](http://www.ethnologue.com/LL_docs/index/Communicationstrategies(LanguageLearning).asp), erişim tarihi: 21.12.2011.
- LUOMA, S. (2004). *Assessing Speaking*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- MCNAMARA, T. F. (1996). *Measuring Second Language Performance*. London: Longman.
- MEB. (2006). *İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. sınıflar) Öğretim Programı*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- MEIRON, B., & SCHICK, L. (2000). Ratings, raters and test performance: An exploratory study. In A. J. KUNNAN (Ed.), *Fairness and validation in language assessment: Selected papers from the 19th Language Testing Research Colloquium, Orlando, Florida* (pp. 153-176). Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- ÖZBAY, M. (2005). "Sesle İlgili Kavramlar ve Konuşma". *Milli Eğitim* (168), 116-125.
- ÖZDEM, Y. (2010). *Konuşma Sanatı-Diksiyon*, İstanbul: Kariyer Yayıncılık.
- ÖZTÜRK, S. Ç. (2002). "Üniversite Öğrencilerinin Sözel Anlatım Becerileri". Anadolu Üniversitesi, *Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 1(3), 231 - 250.
- PANG, N. S. K. (1996). "School Values And Teachers' Feelings: A Lisrel Model". *Journal of Educational Administration*, 34(2), 64-83.
- SAGIR, M. (2004). "Temel Eğitim Okullarında Konuşma Eğitimi ve Ağızlar". *Türk Dili* (625) : 12-16.
- SALLABAŞ, M. E. (2011). "Aktif Öğrenme Yönteminin İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Konuşma Becerilerine Etkisi". Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- SARGIN, M. (2006). "İlköğretim Öğrencilerinin Konuşma Becerilerinin Değerlendirilmesi - Muğla İli Örneğinde". Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla: Muğla Üniversitesi.
- SATALOFF, R.T. (2005). *Professional Voice: The Science and Art Of Clinical Care* (Third ed., Vol. III). San Diego: Plural Publishing.
- SAUSSURE, F. (1985). *Genel Dilbilim Dersleri*, Çev. Berke Vardar, Birey ve Toplum Yayınları.
- ŞENBAY, N. (2011). *Söz ve Diksiyon Sanatı*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- TEMİZKAN, M. (2010). Öğrenci Merkezli Öğrenme Yaklaşımına Göre Düzenlenen Türk Dili II Dersinin Konuşma Becerisine Yönelik Tutumlarına Etkisi, *Milli Eğitim*, (187): 86-102.
- TEMİZYÜREK, F., Erdem, İ. ve Temizkan, M. (2011). *Konuşma Eğitimi Sözlü Anlatım*. Ankara: Pegem Yayınları.
- TOMPKİNS, G. E. (1998). *Language Arts Content and Teaching Strategies*. California State University. Prentice-Hall Inc. New Jersey.
- TÜRKÇE SÖZLÜK. (2005). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- YALÇIN, A. (2002). *Türkçe Öğretim Yöntemleri Yeni Yaklaşımlar*. Ankara: Akçağ Yayınları.

YAMAN, Er. (2007). *Konuşma Sanatı*, Ankara: Savaş Yayınevi.

YÖRÜK, Y. (1989). *Güzel Konuşma ve Yazma*, İstanbul: Serhat Yayınları.

Ek 1: ETKİLİ KONUŞMA ÖLÇEĞİ

Alt Boyutlar	Taslak ölçekteki madde numarası	Ölçekteki madde numarası	Ölçek Maddeleri	Tamamen Katılıyor	Katılıyor	Orta Derecede Katılıyor	Katılmıyor	Kesinlikle Katılmıyor.
Sunum	76.	1.	Anlatmak istediklerini somutlaştırır.					
	78.	2.	Konuşmasında tutarlılığı sağlar.					
	81.	3.	Olumlu (yapıcı) bir üslup kullanır.					
	86.	4.	Konuşmasında bütünlük vardır.					
	89.	5.	Konuşması anlaşılır ve tatmin edici özelliktedir.					
	92.	6.	Doğru bilgiler verir.					
	95.	7.	Konuşmasını günlük hayatla ilişkilendirir.					
Ses	41.	8.	Sesi açık, net ve anlaşılırdır.					
	57.	9.	Sesi ortamdaki herkes tarafından duyulur.					
	58.	10.	Gereken yerlerde sesini yükseltmesi sayesinde konuşması daha etkili olur.					
	59.	11.	Konuşması anlaşılacak hızdadır.					
Üslup ve İfade	56.	12.	Duraklara uyumyla konuşması daha anlaşılır hale gelir.					
	64.	13.	Kelimeleri doğru telaffuz eder.					
	67.	14.	Zengin bir kelime hazinesine sahiptir.					
	68.	15.	Standart Türkçeyi (İstanbul Türkçesi) kullanır.					
	111.	16.	Nezakete kuralları çerçevesinde cümleler kullanır.					
Konuşmaya Odaklanma	49.	17.	Sesinde dalgınlık ve tatsızlık hissedilir.					
	51.	18.	Sesinde kibirlilik hissedilir.					
	53.	19.	Konuşmasında “ıı”, “aaa” “ıhhh”, “eee” gibi seslere yer verir.					
	72.	20.	Konuşmasında anlatım bozuklukları yapar.					
Dinleyicileri Dikkate Alma	27.	21.	Dinleyicilerin ilgisini canlı tutmak için mizahtan yararlanır.					
	28.	22.	Konuşmasını yaparken dinleyenlerin yüz ve beden ifadelerini dikkate alır.(Geri bildirimlerden faydalanır.)					
	29.	23.	Dinleyicilerin değerli olduğunu onlara hissettirir.					
	100.	24.	Konuştuğu konuyla ilgili terimleri açıklayarak kullanır.					

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/2 Spring 2012